

6. Индустриско загађење

ПРЕГЛЕД

Нетретиране индустриске и комуналне отпадне воде, воде од одводњавања пољопривредног земљишта, као и загађење у вези са речним превозом и термоелектранама (ТЕ), главни су извори загађења у Србији.

Количина опасног отпада произведеног у Србији који долази из свих фабрика, укључујући постројења која су у обавези да прибаве интегрисану дозволу, износи око 100.000 t годишње⁹. У Републици Србији не постоји постројење за третман отпада.

До сада је у Србији, од 196 оператера који су у обавези да прибаве интегрисану дозволу, за само њих 17 издата интегрисана дозвола (7 у АП Војводини).

Када је реч о индустриском загађењу, у Србији постоји значајан проблем са „историјским” загађењем. Опасни и индустриски отпад налази се у компанијама које су престале са радом или се налазе у стечају и не поседују ресурсе потребне за решавање овог проблема. На великом броју локација леже огромне количине потпуно незбринутог отпада, које представљају претњу животной средини.

У 2015. години средства из државног буџета одобрена су за пројекте преузимања историјског отпада на две велике локације – „Прва искра” Барич и ЕКО-ГАС Шабац. Око 120 милиона динара већ је употребљено да би се одложило око 750 t опасног отпада у Баричу. Количина отпада тренутно одложеног у Шапцу је око 92 t и планирано је да се потроши неких 10 милиона динара државног новца током овог пројекта.

Грубе процене показују да тренутно има више од 5000 тона опасног отпада који лежи незбринут по Србији и налази се у компанијама у процесу реструктурирања.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Развој догађаја

У области контроле индустриског загађења и управљања ризиком, главна законодавна правила налазе се у **Директиви о индустриским емисијама (2010/75/EУ)** и Директиви **Seveso II (96/82/E3)** о контроли опасности од великих акцидентата који укључују опасне материје.

Директиви о великим ложиштима за сагоревање (2001/81/E3) и Директиви о интегрисаном спречавању и контроли загађивања (2008/1/E3) дат је велики приоритет, пошто су за њихову примену потребни додатни ресурси. Ове две директиве сада су обједињене у Директиву о индустриским емисијама (2010/75/EУ).

Само **неки делови** Директиве о индустриским емисијама (2010/75/EУ) **су пренети у национално законодавство** у Србији, преношењем Директиве 1996/61/E3 о интегрисаном спречавању и контроли загађивања у Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања (ИСКЗ) и његове подзаконске акте.

У пост-скрининг документу за Поглавље 27 наводи се да ће пуно преношење Директиве о индустриским емисијама(2010/75/EУ) у Републици Србији за део о интегрисаном спречавању

⁹ <http://www.ekapija.com/website/sr/page/314087>.

и контроли загађивања бити постигнуто до **2018. године** кроз амандмане на Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања.

У **марту 2015. године** Скупштина Србије је усвојила предложене измене и допуне Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања које се односе на продужење рока за дозволе, који је, за постојећа постројења, сада утврђен до **2020. године**. Такође, за нова постројења, измене и допуне предвиђају да постројење или погон за сагоревање може радити без дозволе додатних **240 дана** након што му је дозвољен пробни рад, ако су претходна испитивања и тестови током пробног рада на нивоу прописаних граничних вредности емисије.

То је очигледно потпуно супротно препорученим налазима из Извештаја о процени институционалног оквира за Директиву о интегрисаном спречавању и контроли загађивања и Директиву о индустријским емисијама из октобра 2013. године, у којима се наводи: „Како садашњу праксу пробних периода треба ограничити, релевантне податке и извештаје о примени треба заснивати на прорачунима и резултатима из других постројења. Важно је да ове податке и прорачуне провере стручњаци. Како су и у Министарству рударства и енергетике и у Покрајинском секретаријату за урбано планирање, изградњу и заштиту животне средине (ПСУПИЗЖС) доступни стручњаци за буку, тло, отпад итд, њихов задатак стога треба проширити на проверу података и извештаја”¹⁰. Ово је такође могуће кршење недавне одлуке Министарског савета Енергетске заједнице о примени одредаба Директиве о индустријским емисијама у случају нових погона.

Поглавље III Директиве о великим постројењима за сагоревање – у Србији је успостављен изврстан законски оквир за тему коју покрива Поглавље III Директиве о индустријским емисијама, у виду претходног преношења раније Директиве о великим постројењима за сагоревање (2001/80/ЕЗ) у национално законодавство.

Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух („Службени гласник РС”, бр. 71/10 и 6/11 – испр.) делимично су пренете одредбе Директиве о великим постројењима за сагоревање (2001/80/ЕЗ) у национално законодавство.

Постоји план из два корака за преношење Поглавља III Директиве о индустријским емисијама у национално законодавство:

1. у **2015. години** кроз **нову уредбу** о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из погона за сагоревање, и
2. до **јула 2017. године** кроз **измене и допуне Уредбе** о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из погона за сагоревање.

Преношење у национално законодавство одредаба Директиве о индустријским емисијама које се односе на приступ јавности информацијама планирано је за **2018. годину**.

„Правне тековине у области заштите животне средине”, у оквиру Уговора о Енергетској заједници, укључују, између осталог:

Директиву 2001/80/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. октобра 2001. године о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из **великих погона за сагоревање**, и (v) Поглавље III, Анекс V и члан 72. ст. 3–4. Директиве 2010/75/ЕУ Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. године о **индустријским емисијама**.

---

¹⁰ http://ippcserbia.org/dokumenta/127/IPPC%20Serbia_11012934.pdf.

Директиву 2001/80/ЕЗ о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздух из великих постројења за сагоревање треба спровести **до 31. децембра 2017. године**, док је за Поглавље III, Анекс V и члан 72. ст. 3–4. Директиве 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама (интегрисано спречавање и контрола загађивања) временски оквир **од 1. јануара 2018. године за нове погоне**. За постојеће погоне, Србија ће применити те одредбе најкасније **до 1. јануара 2018. године**. Пре тог датума, Србија ће настојати да примени одредбе Поглавља III и Анекса V у најкраћем року, нарочито у случају модернизације постојећих постројења.

У погледу Директиве о ВПС, Србија треба да утврди национални план за смањење емисије, као и да сачини списак погона који намеравају да користе опцију ограниченог рада (механизам изузимања) до краја 2015. године.

Изазови

Постоје бројни проблеми у области индустријског загађења, али дефинитивно највећи су организовање одлагање опасног историјског отпада, као и спровођење прописа о спречавању загађивања животне средине проузрокованог акцидентима.

Такође, казнена политика се мора знатно побољшати, тако да се загађивачи увек сматрају одговорнима.

ПРЕПОРУКЕ

Омогућити довољан временски оквир и широко учешће јавности у складу са Архуском конвенцијом (док су све опције још увек отворене) приликом израде и усвајања националног плана за смањење емисија за енергетски сектор, који обухвата термоелектране.

Seveso (II и III), азбест, VOC боје, жива, еко-знак, поплаве и EMAS нису обухваћени овим прегледом.